

Det finns en ädelsten för alla.

Ädelstenar

Människan har i mer än 10 000 år känt till ädelstenar. De första stenarna som användes till utsmyckning var bland annat bärnsten, korall, pärlor, smaragd och turkos. De tjänade som statussymboler för de rika. Idag säljs de flesta ädelstenarna för sin skönhet och för att skänka sin brukare glädje.

De flesta ädelstenar är mineral t.ex. diamant, mer sällan mineralaggregat t.ex. lapis lazuli eller bergarter t.ex. onyx. Några ädelstenar är av organiskt ursprung t.ex. bärnsten och korall.

Det är främst ädelstenens skönhet, beständighet och sällsynthet som påverkar värdet. Det är vanligtvis endast efter slipning och polering som egenskaperna hos ädelstenar riktigt kommer till sin rätt.

Det finns några hundratals självständiga ädelstensarter och antalet varianter är ungefär dubbelt så stort.

Ett problem idag är för konsumenten den raffinerade framställning av syntetiska eller manipulerade ädelstenar, vilken inte alltid har ett seriöst syfte.

Ädelstenarnas uppbyggnad och egenskaper

Nästan alla mineral utvecklar bestämda kristallformer. Kristallernas inre struktur, atomgittret och bearbetning, bestämmer ädelstenarnas egenskaper, t.ex. de optiska egenskaperna. Kännedom om egenskaperna hos ädelstenar är viktiga för såväl ädelstenssliparen, fattaren som för smyckebäraren. Först då kan man på ett korrekt sätt bearbeta, sköta och använda sin ädelsten.

Ädelstenens hårdhet är av stor vikt, den mäts i Mohs hårdhetsskala. Det är en jämförelseskala med 10 olika hårda mineraler. 1 är den mjukaste och nummer 10 den hårdaste graden. De mineral som ligger inom

Blå och grön agat, svart onyx, orange karneol, lila ametist, gul citrin, ljusblå topas och färglös bergkristall.

skalan repar mineralet med mindre hårdhet och blir repat av det mineral som har högre hårdhet. Det alltid närvarande dammet har hårdhet 7. Därför behöver man vara extra försiktig med ädelstenar av en lägre hårdhet än 7, då de annars kan förlora sin lyster.

Diamanten är hårdast med 10 på skalan sedan följer korunder (safir och rubin) med 9, beryller (bl.a. smaragd och akvamarin) är 7,5-8, samt kvartser (bl.a. ametist och bergkristall) med 7 i hårdhet.

En del ädelstenar är ömtåligare än andra. Därför är det viktigt att välja rätt ädelsten till sitt smycke beroende på hur fattningen skall ske och hur det ska användas. Bland annat opaler är känsliga och bör användas med försiktighet i t.ex. ringar.

Carmoséhängen med smaragd, rubin och safir, omgivna av små briljanter.